

JULIJA SPITZER (1895–1958), učiteljica in šolska upraviteljica

Julija Spitzer (1895–1958), učiteljica in šolska upraviteljica (foto last: Amalija Majer).

Rodila se je 9. februarja 1895 v Verdu, št. 70 (danes Sternenova ul. 1), Vrhnika. Oče je bil upokojeni stotnik František Spitzer, roj. v Strmilovu na Češkem, mati Julijana, roj. Flak, iz Verda. Pred njenim rojstvom so starši živeli v Trstu. Osnovno šolo je

končala na zasebnem zavodu Lichtenthurn v Ljubljani, nato je odšla na učiteljske, ki ga je končala z maturo 9. julija 1914. Prosila je za mesto praktikantke na vrhniški šoli, a ni bila sprejeta. Za neplačano šolsko praktikantko je bila na tej šoli sprejeta šele leto kasneje. Imenoval jo je okrajni šolski svet z odlokom z dne 19. decembra 1915. 27. septembra 1915 je bila sprejeta v učiteljsko organizacijo Slomškova zveza. Poučevala je v prvem razredu s 27 deklicami, na dekliški šoli in v ponavljalni šoli. V šolskem letu 1916/17 ni poučevala. 24. oktobra 1916 je rodila nezakonsko hčerko Vero Marijo. Med vojno je bila nekaj časa zaposlena na vrhniški davčni upravi.¹

5. oktobra 1920 je postala nadomestna učiteljica v Blatni Brezovici. Nadomeščala je nadučitelja Josipa Zakrajščka. 14. septembra 1921 je nadomeščala učiteljico Valentino Vrhovec Vidic na Logu, 2. novembra istega leta je postala stalna učiteljica brez stalnega učnega mesta v Notranjih Goricah. Šele avgusta 1923 je postala stalna učiteljica s stalnim učnim mestom na dvo-razrednici v Podlipi in tam delovala do avgusta 1945.²

Julija Spitzer - v drugi vrsti osma z leve - dijakinja učiteljskega v Ljubljani pred prvo svetovno vojno (foto last: Amalija Majer).

Strokovni izpit je opravila 11. novembra 1922. Poučevala je lahko na javnih ljudskih šolah s slovenskim in nemškim učnim jezikom, kot učiteljica ženskih ročnih del pa na splošnih ljudskih in meščanskih šolah. Pomožno je lahko poučevala tudi verouk na ljudskih šolah.³ Po letu 1935 je postala šolska upraviteljica na šoli v Podlipi. 12. julija 1945 je prejela dekret za učiteljico in začasno šolsko upraviteljico v Podlipi, a že 27. avgusta 1945 je bila imenovana za učiteljico na Vrhniki.⁴ V Podlipi je skrbela za šolski vrt, za starše prirejala predavanja o vzgojnih in gospodinjstskih temah. Vodila je tudi mladinske prireditve. Še posebej pa se je zavzela za pouk ženskih ročnih del in prirejala razstave otroških izdelkov z namenom, da se čisti dobiček teh porabi za nakup šolskih

potrebščin revnim učencem. V ročnih delih je poučevala odrasla dekleta. Bila je članica telovadnega društva Sokol.⁵ Na šoli sta delovala Podmladka Rdečega križa in Jadranske straže, naročeni so bili na mladinska lista Naš rod in Vrtec ter knjige Mladinske matice.

V Ocenjevalnem listu za šolsko leto 1931/32 so jo ocenili tako:

»Učno delo, metoda, učni uspeh:

Vestno in skrbno družji vrline stare in sodobne delovne šole; prav dobro.

Strokovna izobrazba:

Vsestransko izobražena, načitana, pozna strokovno literaturo delovne šole; prav dobro.

USLUŽBENSKI LIST

- I. Ime in priimek uslužbenca Julijana Spitzer, star Franc
- II. Rojen dne devetega meseca februarja ¹⁸~~19~~ devetdesetpetega leta*)
v kraju na Črtniki, sreza Ljublj. okolici, oblasti ljubljske
- III. Narodnost slovenska, vera rimsko-kat., pristojnost na Črtniki
- Položaj v državni službi, kategorija in skupina, mesto službovanja**)
- Šolna učiteljica, 5. kat., 4. skup., 3. st. na 2. raz.
osn. šoli v Podlipju pri Črtniki.
VIII. spm. in -prip. uč. in. v. Stojanov.
VIII. 1/1
VI. gr.

Uslužbenčeva fotografija po vsakem desetem letu službe.

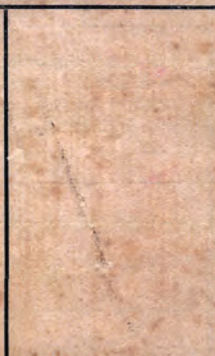
(Oblika 5 × 7)

Leta 1926

Leta 1936

Leta

Leta

8-113-XII-25-c.

*) Dan, mesec ter jedinice in desetice letnice je označiti z besedami.

Uslužbenški list Julijane Spitzer, (ZAL, VRH 48, šk. 4).

Zanimanje za službo:

Požrtvovalno in marljivo z vestno pismeno pripravo za vsako učno uro; odlično.

Vedenje v službi in izven službe:

Brezhibno in korektno, značajno in ponosno, a ljubeznivo v šoli in uslužno med narodom; odlično.

Delo na narodnem *prosvečivanju*:

Predava o gospodinjstvu in poučuje odrasla dekleta ženska ročna dela; prav dobro.

Ostalo eventuelno delovanje in svojstva učitelja, ki ga označujejo kot vzgojitelja in državljana:

Rodoljubna učiteljica in samo članica S. K. J.; prav dobro.

Splošna ocena: prav dobro.

Njena učenka Marjanca Leskovec se spominja: »Od leta 1930 smo se učenke v osnovni šoli v Podlipi veliko učile ročnih del. Učila nas je prizadevna učiteljica Julija Spitzer. Premožnejše so si same nabavile material za delo, revnejšim je ona sama priskrbela blago.⁶

Na Vrhniki je leta 1945 poučevala v drugem razredu. Sodelovala je pri prireditvi ob praznovanju Miklavža in pomagala pri izvedbi mladinske spevoigre Triglavska roža, ki je bila 3. februarja 1946. Na seji učiteljskega sveta 10. aprila je predavala o gospodarsko političnem položaju v naši državi. 25. maja je sestavila program

ob praznovanju rojstnega dneva maršala Tita.⁷ Ob koncu šolskega leta je zbolela in se 30. septembra 1946 upokojila. Umrla je 9. junija 1958 v Ljubljani, 11. junija je bila pokopana na Vrhniki.

Mari Lovriša, oskrbovanka Doma starejših v Logatcu, nekoč tudi njena učenka v Podlipi, je o njej povedala: »Učiteljica Spitzer je bila fejest babnica. Sem ji rada pomagala in mi je vedno kaj prišparala. Učila me je tri leta.«⁸

Opombe:

- 1 Uslužbeni list. Zgodovinski arhiv Ljubljana (v nadaljevanju ZAL), VRH 48, Osnovna šola Janeza Mraka Vrhnika, škatla 4.
- 2 Izpričevalo učne usposobljenosti za obče ljudske šole, 11. 11. 1922. ZAL, VRH 48, Osnovna šola Janeza Mraka Vrhnika, škatla 4.
- 3 Personalna. ZAL, VRH 48, Osnovna šola Janeza Mraka na Vrhniki, škatla 4.
- 4 Personalna, 1918–1946. ZAL, VRH 46, Osnovna šola Podlipa, škatla 75.
- 5 Ocenjevalni list za šolsko leto 1931/32. ZAL, VRH 48, Osnovna šola Janeza Mraka Vrhnika, škatla 4.
- 6 Marija Stanonik: Pozabljene spretnosti. Loški razgledi 1984, str. 66.
- 7 Zapisniki sej učiteljskega sveta 1945/46, ZAL, VRH 48, Osnovna šola Janeza Mraka Vrhnika, škatla 2.
- 8 Le eno je potrebno. Časopis o življenju v domu. Logatec 2010, junij, str. 5.